

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Savonia-ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä. Siinä on hyviä asioita, jotka parantavat tilannetta kv-opiskelijavalinnassa ja opintojen järjestämisessä. Samalla tuomme esiin muutamia kohtia, jotka myös olisivat syytä laissa ottaa huomioon.

Lainsäädännössä kansainväliset hakijat tulisi erottaa omaksi ryhmäkseen ja säädellä heidän opiskeluoikeuteensa liittyviä asioita erikseen.

Kansainvälisten opiskelijoiden opiskelijavalinnassa opiskelupaikan vastaanottamisen määräaika tulisi olla sellainen, että se tekee opiskelijavalinnasta selkeän ja sujuvan prosessin sekä hakijalle itselleen että korkeakoululle. Tällä hetkellä paikan vastaanoton määräpäivä on heinäkuun puolivälissä, vaikka opiskelijavalinta olisi tehty jo puoli vuotta aiemmin. Se viivästyttää opiskelijoiden opintojen alkua ja aloituspaikkojen täyttämistä. Samoin haun priorisointi on asia, joka lakiin pitäisi lisätä ensimmäisen yhteishaun osalta, jotta aloituspaikkojen täytyminen ja täyttäminen olisi valtakunnallisesti taloudellista ja tehokasta.

Kansainvälisten opiskelijoiden oikeutta olla opinnoista poissaoleva, olisi tarkasteltava lainsäädännön näkökulmasta. Opiskelijan maahantulon perusteena on opiskelu. Jos hän on poissaoleva, niin silloin hän ei voi opiskella eikä oleskeluluvan peruste täyty.

Lisäksi lainsäädäntöön pitäisi lisätä tarkennus opinto-oikeuden päättämiseen tilanteessa, jossa opiskelija on jättänyt lukuvuosimaksun maksamatta. Opinto-oikeuden päättäminen tällaisessa tilanteessa helpottaisi ja selkeyttäisi Maahanmuuttoviraston jälkivalvontaa ja vähentäisi korkeakoulujen hallinnollista työtä.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

Suomessa asuvat ja Suomen kansalaisuuden omaavat, mutta muualla pohjakoulutuksen suorittaneet hakijat lisääntyvät koko ajan ja heidän toivotaan kovasti jatkavan opintojaan Suomessa korkeakoulussa. Hakemusten käsittelymaksu kohdistuisi myös heihin. Heidän hakemuksensa on tehty yleensä ohjeiden mukaan ja tarvittavat dokumentit on liitetty mukaan. Tämän vuoksi Savonia kannattaa sitä, että hakemusten käsittelymaksu sidotaan kansalaisuuteen eikä pohjakoulutukseen.

Suomeen hakeutuvien ulkomaalaisten hakijoiden määrä on kasvanut merkittävästi. Hakijoissa on yhä enemmän sellaisia henkilöitä, joiden tavoitteena ei ole korkeakouluopintojen suorittaminen Suomessa vaan oleskeluluvan saaminen Schengen-alueelta. Hakemusmaksun avulla voidaan karsia sellaisia hakijoita, jotka eivät aidosti ole hakeutumassa koulutukseen Suomessa ja joilta puuttuvat hakukelpoisuus tai ainakin sen osoittavat dokumentit.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

Savonia-ammattikorkeakoulu pitää muutoksia hyvinä varsinkin oikeuksien ja velvollisuuksien määrittely. Lakiin olisi hyvä täsmentää, että millä osuudella tilaajan tulee osallistua koulutuksen rahoittamiseen.

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

Savonia pitää myös hyvänä, että lakiesityksen mukaan korkeakoulu voi päättää kustannusten laskennan menettelyistä. Jokaisella korkeakoululla omat toimintatapansa koulutuksen järjestämisessä, jonka vuoksi eri korkeakoulussa ja koulutusaloilla tutkintokoulutuksen kustannukset vaihtelevat toisistaan. Savonia pitää tärkeänä, että kustannusten laskenta täyskattaisuudesta tehdään korkeakoulutasoisesti. Toisaalta yleiset kansalliset suuntaviivat varmistavat, että korkeakoulut välttyvät esimerkiksi ylimääräisiltä veroseuraamuksilta.

Lakiesityksen mukaan korkeakoululla ei enää olisi välttämätöntä olla apurahajärjestelmää. Tällä hetkellä osassa korkeakouluista on niin monimutkainen apurahajärjestelmä, että opiskelijan on vaikea tietää opintojensa hintaa tai vertailla niitä. Lisäksi joissakin korkeakouluissa apurahajärjestelmä on sellainen, että se hidastaa koko valtakunnan opiskelijavalintaa, koska apurahat harkitaan opiskelijakohtaisesti ja se vie aikaa. Opiskelija odottaa pitkään apurahapäätöstään ja panttaa sen ajan tietoa, että minkä opiskelupaikan ottaa vastaan. Ehkä lakimuutos innostaa joko luopumaan tai ainakin suoraviivaistamaan apurahajärjestelmiä korkeakouluissa, joka nopeuttaa opiskelijavalintaa ja mahdollistaa tehokkaamman aloituspaikkojen täyttämisen.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

Savonia kannattaa esitystä ja se hyvin todennäköisesti estää lukuvuosimaksujen kiertämistä.

Lakiin tulee täsmentää, että opiskelija, joka vapautetaan lukuvuosimaksusta tilapäisen suojelun perusteella, säilyy lukuvuosimaksusta vapautettuna kyseisen tutkinnon loppuun saakka, vaikka

tilapäisen suojelun tarve päättyisi. Näin opiskelija voi tehdä päätöksen opintojen aloittamisesta ennustettavan näkymän pohjalta.

Esitettyjen muutosten lisäksi tarvitaan muutos opinto-oikeuden päättämiseen. Korkeakoululla tulisi olla oikeus päättää opiskelijan opinto-oikeus maksamattomien lukuvuosimaksujen vuoksi. Vaikka Maahanmuuttovirasto seuraa automaattisessa jälkivalvonnassaan opintojen etenemistä, olisi opinto-oikeuden päättämisellä selkiyttävä ja sujuvoittava vaikutus myös oleskeluluvan jälkivalvontaan. Lisäksi muutos vähentäisi hallinnollista työtä korkeakouluissa.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

Savonia pitää erittäin tärkeänä lakiesityksessä esitettyä korkeakoulujen tiedonsaantioikeuden laajentamista, jonka myötä korkeakoulu olisi oikeutettu saamaan tietoja maahanmuuttoviranomaiselta hakijan ja opiskelijan sekä heidän perheenjäsentensä oleskelulupatiedoista.

Tiedonsaantioikeuden laajentamisen lisäksi Savonia toivoo selkeytystä prosesseihin tilanteissa, joissa perusteet opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloon päättyvät. Tarvitaan selkeät toimintamallit ja prosessit Maahanmuuttoviraston ja rajaviranomaisten kanssa tilanteissa, jossa opintoihin valitun hakijan tai jo opintonsa aloittaneen opiskelijan kanssa on oleskeluluvan väärinkäytösepäilyjä.

Koskela Anne
Savonia-ammattikorkeakoulu